TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. rugsėjo 8 d.*

Sujungtose bylose C-58/10–C-68/10

dėl *Conseil d'État* (Prancūzija) 2009 m. lapkričio 6 d. ir 2009 m. gruodžio 28 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2010 m. vasario 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Monsanto SAS (C-58/10 ir C-59/10),

Monsanto Agriculture France SAS (C-58/10 ir C-59/10),

Monsanto International SARL (C-58/10 ir C-59/10),

Monsanto Technology LLC (C-58/10 ir C-59/10),

Monsanto Europe SA (C-59/10),

Association générale des producteurs de maïs (AGPM) (C-60/10),

Malaprade SCEA ir kt. (C-61/10),

* Proceso kalba: prancūzų.

Pioneer Génétique SARL (C-62/10),

Pioneer Semences SAS (C-62/10),

Union française des semenciers (UFS), buvusi **Syndicat des établissements de semences agréés pour les semences de maïs (***Seproma*) (C-63/10),

Caussade Semences SA (C-64/10),

Limagrain Europe SA, buvusi **Limagrain Verneuil Holding SA** (C-65/10),

Maïsadour Semences SA (C-66/10),

Ragt Semences SA (C-67/10),

Euralis Semences SAS (C-68/10),

Euralis Coop (C-68/10)

prieš

Ministre de l'Agriculture et de la Pêche,

dalyvaujant

Association France Nature Environnement (C-59/10 ir C-60/10),

Confédération paysanne (C-60/10),

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai L. Bay Larsen (pranešėjas), C. Toader, A. Prechal ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. vasario 9 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Monsanto SAS, Monsanto Agriculture France SAS, Monsanto International SARL, Monsanto Technology LLC* ir *Monsanto Europe SA*, atstovaujamų advokatų R. Saint-Esteben, C.-L. Vier, M. Pittie, P. Honoré ir C. Vexliard,

— *Association générale des producteurs de maïs (AGPM) ir kt.*, atstovaujamos advokatų M. Le Prat ir L. Verdier,

— *Pioneer Génétique SARL*, *Pioneer Semences SAS*, *l'Union française des semenciers (UFS)*, buvusios *Syndicat des établissements de semences agréés pour les semences de maïs (Seproma)*, *Caussade Semences SA*, *Limagrain Europe SA*, *Maïsadour Semences SA*, *Ragt Semences SA*, *Euralis Semences SAS* ir *Euralis Coop*, atstovaujamų advokatų A. Monod ir B. Colin,

— *Confédération paysanne*, atstovaujamos advokato H. Bras,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir S. Menez bei R. Loosli-Surrans,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos I. Chalkias ir S. Papaïoannou,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir J. Sawicka,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Pignataro-Nolin, M. Van Hoof ir C. Zadra,

susipažinęs su 2011 m. kovo 22 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą susiję su 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinančios Tarybos direktyvą 90/220/EEB (OL L 106, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 77) 12 ir 23 straipsnių, 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų (OL L 268, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 32 t., p. 432) 20 ir 34 straipsnių bei 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 453), 53 ir 54 straipsnių išaiškinimu.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant vienuolika ginčų tarp *Monsanto SAS*, *Monsanto Agriculture France SAS*, *Monsanto International SARL*, *Monsanto Technology LLC*, *Monsanto Europe SA* (toliau atitinkamai *Monsanto*, *Monsanto Agriculture France*, *Monsanto International*, *Monsanto Technology* ir *Monsanto Europe*) bei įvairių kitų ieškovų fizinių ar juridinių asmenų ir Prancūzijos žemės ūkio ir žuvininkystės ministro (*ministre de l'Agriculture et de la Pêche français*), dalyvaujant Prancūzijos gamtos ir aplinkos asociacijai (*association France Nature Environnement*) bei Valstiečių konfederacijai (*Confédération paysanne*), įstojusioms į bylą šalims, dėl dviejų laikinų nacionalinių priemonių, dėl kurių buvo sustabdytas kukurūzų MON 810 sėklų, genetiškai modifikuotų produktų (toliau – GMO) pardavimas ir naudojimas, o vėliau uždraustas iš šių kukurūzų linijos išvestų sėklų veislių kultivavimas, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2001/18

3 Direktyvoje 2001/18, iš dalies pakeistoje Reglamentu Nr. 1829/2003 ir 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1830/2003 (OL L 268, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 32 t., p. 455; toliau – Direktyva 2001/18), reglamentuojamas GMO apgalvotas išleidimas į aplinką ir GMO kaip atskirų produktų ar kituose produktuose esančių produktų pateikimas į rinką.

4 Direktyvos 2001/18 34 straipsnyje numatyta, kad ji turi būti perkelta iki 2002 m. spalio 17 d. 36 straipsnyje įtvirtinta, kad nuo 2002 m. spalio 17 d. panaikinama 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyva 90/220/EEB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką (OL L 117, p. 15) ir kad nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į Direktyvą 2001/18 ir aiškinamos pagal priede pateiktą koreliacijos lentelę.

5 Pagal Direktyvos 2001/18 18 ir 28 konstatuojamąsias dalis joje, kaip ir prieš tai Direktyvoje 90/220, nustatomi:

— suderinti tvarka ir kriterijai, kaip vertinti kiekvieno konkretaus atvejo potencialią riziką, kylančią dėl to, kad į aplinką apgalvotai išleidžiami GMO,

— Bendrijos leidimo pateikti į rinką atitinkamus produktus tvarka, kai naudojant šiuos produktus pagal paskirtį tokie organizmai apgalvotai išleidžiami į aplinką.

6 Direktyvos 2001/18 50 ir 51 konstatuojamosiose dalyse įtvirtinta:

„(50) Sutikimai, duoti pagal Direktyvą [90/220], turi būti atnaujinti siekiant išvengti neatitikimų tarp sutikimų, duotų pagal minėtą ir pagal šią direktyvą, bei stengiantis tinkamai atsižvelgti į Direktyvoje [90/220] numatytas sutikimo davimo sąlygas.

(51) Tokiam atnaujinimui reikalingas pereinamasis laikotarpis, kuriuo pagal Direktyvą [90/220] duoti sutikimai liktų galioti.“

7 Iki 2006 m. spalio 17 d. sutikimų, duotų pagal Direktyvą 90/220 iki 2002 m. spalio 17 d., atnaujinimo tvarka nustatyta Direktyvos 2001/18 17 straipsnyje. Šio straipsnio 2 dalyje išvardyti dokumentai, informacija ir tam tikrais atvejais pasiūlymas, kurie turi būti nurodyti pranešime dėl sutikimo atnaujinimo. Taikant šio straipsnio 2 ir 9 dalis pranešėjas, kuris minėtą pranešimą pateikė iki 2006 m. spalio 17 d., gali tol teikti GMO į rinką pagal pirmame sutikime nurodytas sąlygas, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl šio sutikimo atnaujinimo.

8 Direktyvos 2001/18 20, 21 ir 24 straipsniuose numatytos specialios išsamios monitoringo, ženklinimo ir visuomenės informavimo nuostatos.

9 Tos pačios direktyvos 23 straipsnyje „Apsaugos sąlyga“ nurodyta:

„1. Jei valstybė narė, remdamasi nauja ar papildoma informacija, gauta po to, kai buvo duotas sutikimas, galinčia paveikti rizikos aplinkai įvertinimą arba pakartotinį turimos informacijos įvertinimą, remiantis naujomis ar papildomomis mokslo žiniomis, turi svarbių priežasčių manyti, kad GMO kaip atskiras produktas ar esantis kitame produkte, apie kurį buvo tinkamai pranešta ir kurį pateikti į rinką pagal šią direktyvą buvo duotas raštiškas sutikimas, kelia riziką žmonių sveikatai ar aplinkai, toji valstybė narė gali laikinai apriboti arba uždrausti tokio GMO kaip atskiro produkto ar esančio kitame produkte naudojimą ir (arba) pardavimą savo teritorijoje.

Valstybė narė užtikrina, kad didelės rizikos atveju būtų taikomos tokios padarinių likvidavimo [skubios] priemonės, kaip GMO pateikimo į rinką sustabdymas ar nutraukimas, įskaitant visuomenės informavimą.

Valstybė narė nedelsdama informuoja Komisiją ir kitas valstybes nares apie veiksmus, kurių buvo imtasi pagal šį straipsnį, ir pagrindžia savo sprendimą pateikdama rizikos aplinkai įvertinimo apžvalgą [naują įvertinimą], kurioje [kuriame] nurodo, ar turėtų būti keičiamos sutikimo sąlygos ir kaip arba ar turėtų būti nutrauktas sutikimo

galiojimas ir tam tikrais atvejais pridėdama naują ar papildomą informaciją, kuria ji rėmėsi priimdama sprendimą.

2. Sprendimas šiuo klausimu priimamas per 60 dienų [Bendrijos lygiu].“

10 Šios direktyvos 12 straipsnyje „Sektorių teisės aktai“ įtvirtinta:

„1. 13–24 straipsniai netaikomi jokiems GMO kaip atskiriems produktams ar esantiems kituose produktuose, kuriuos pateikti į rinką leidžiama pagal Bendrijos teisės aktus, numatančius konkretų rizikos aplinkai įvertinimą, atliekamą laikantis II priede nurodytų principų ir remiantis III priede nurodyta informacija, nepažeidžiant papildomų reikalavimų, kuriuos numato minėti Bendrijos teisės aktai, ir reikalavimų, susijusių su rizikos valdymu, ženklinimu, prireikus monitoringu, visuomenės informavimu ir apsaugos sąlyga, kurie būtų bent jau lygiaverčiai tiems, kurie yra nustatyti šioje direktyvoje.

<...>

3. Europos Parlamentas ir Taryba priima reglamentą, kuriame nustato tvarką, užtikrinančią, kad rizikos įvertinimas, taip pat reikalavimai, susiję su rizikos valdymu, ženklinimu, prireikus monitoringu, visuomenės informavimu ir apsaugos sąlyga, būtų lygiaverčiai nustatytiesiems šioje direktyvoje. Vėliau priimtuose minėto reglamento nuostatomis paremtuose sektorių teisės aktuose daroma nuoroda į šią direktyvą. <...>

<...>“

Reglamentas Nr. 1829/2003

11 Vadovaujantis Reglamento Nr. 1829/2003, pagal jo 49 straipsnį taikomo nuo 2004 m. balandžio 18 d., 7 ir 11 konstatuojamosiomis dalimis, jame numatyta vienoda leidimų išdavimo tvarka, taikytina būtent pašarams, kurių sudėtyje yra, kurie susideda arba yra pagaminti iš GMO ir GMO, kurie bus naudojami kaip žaliava gaminti šiuos pašarus.

12 Šio reglamento 9 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Naujoji leidimų išdavimo genetiškai modifikuotam maistui ir pašarams tvarka turėtų apimti naujus principus, nustatytus Direktyvoje [2001/18]. Be to, kuriant naujas procedūras, reikėtų pasinaudoti naujomis nuostatomis, reglamentuojančiomis rizikos vertinimą maisto saugos srityje, nustatytomis 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 178/2002, nustatančiu maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančiu Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančiu su maisto saugos klausimais susijusias procedūras [OL L 31, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 463]. Taigi genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai į Bendrijos rinką turėtų būti išleidžiami tik moksliškai įvertinus aukščiausią galimą standartą ir Europos maisto saugos tarnybai (toliau – Tarnyba) prisiimant jų keliamą riziką žmonių bei gyvūnų sveikatai ir galbūt aplinkai. Atlikus šį mokslinį vertinimą, Bendrija, remdamasi glaudų Komisijos ir valstybių narių bendradarbiavimą užtikrinančia reguliavimo procedūra, turėtų priimti sprendimą dėl rizikos valdymo.“

13 33 konstatuojamoje dalyje numatyta:

„Jei paraiškoje nurodyti produktai, kurių sudėtyje yra arba kurie susideda iš genetiškai modifikuoto organizmo, pareiškėjui turėtų būti suteikta teisė pasirinkti, ar pateikti pagal Direktyvos [2001/18] C dalies nuostatas jau gautą leidimą apgalvotam išleidimui į aplinką, nepažeidžiant tame leidime nustatytų sąlygų, ar kreiptis dėl rizikos aplinkai įvertinimo, kuris atliekamas kartu su šiame reglamente numatytu saugumo įvertinimu. Pastaruoju atveju, vertinant riziką aplinkai, būtina laikytis Direktyvos [2001/18] reikalavimų, o valstybių narių tam tikslui paskirtoms kompetentingoms institucijoms – konsultuotis su Tarnyba. Be to, Tarnybai reikėtų suteikti galimybę prašyti vienos iš šių kompetentingų institucijų atlikti rizikos aplinkai įvertinimą. Remiantis Direktyvos [2001/18] 12 straipsnio 4 dalimi, dar reikėtų, kad pagal minėtos direktyvos nuostatas paskirtos nacionalinės kompetentingos institucijos prieš užbaigdamos rizikos aplinkai vertinimą visais su GMO ir maistu ir (arba) pašarais, kurių sudėtyje yra arba kurie susideda iš GMO, susijusiais klausimais tartųsi su Tarnyba.“

14 34 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta:

„Kai GMO naudojami kaip sėklos arba kitos augalų dauginimo medžiagos, kurioms taikomas šis reglamentas, [Europos maisto saugos tarnyba] turėtų įsipareigoti rizikos aplinkai vertinimą pavesti nacionalinei kompetentingai institucijai. Nepaisant to, šiame reglamente numatyti leidimai turėtų būti išduodami neprieštaraujant [būtent 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvai 2002/53/EB dėl bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo (OL L 193, p. 1), iš dalies pakeistai Reglamentu Nr. 1929/2003, nuostatoms], kuriose pirmiausia pateikiamos veislių patvirtinimo ir oficialaus leidimo įtraukti jas į bendruosius [žemės ūkio augalų veislių] katalogus taisyklės ir kriterijai <...>.“

15 Reglamento Nr. 1829/2003 2 straipsnio 9 punkte nurodyta:

„Šiame reglamente:

<...>

9) genetiškai modifikuotas organizmas, skirtas pašarams – tai GMO, kuris gali būti vartojamas kaip pašaras arba kaip žaliava pašarams gaminti.“

16 To paties reglamento III skyriaus „Genetiškai modifikuoti pašarai“ I skirsnio „Leidimų išdavimas ir priežiūra“ 15 straipsnio 1 dalyje apibrėžta šio skirsnio taikymo sritis:

„1. Šis skirsnis taikomas:

a) GMO, kurie naudojami kaip pašarai;

b) pašarams, kurių sudėtyje yra arba kurie susideda iš GMO;

c) pašarams, pagamintiems iš GMO.“

17 Reglamento Nr. 1829/2003 17–19 straipsniuose reglamentuojamos pirminių leidimų genetiškai modifikuotiems pašarams išdavimo sąlygos.

18 17 straipsnio 5 dalyje numatyta:

„5. Kartu su prašymu dėl GMO arba pašaro, kurio sudėtyje yra arba kuris susideda iš GMO, pateikiama:

a) techninių dokumentų rinkinys, kuriame yra Direktyvos [2001/18] III ir IV priedu-ose reikalaujama informacija ir informacija apie rizikos vertinimą, atliekamą remiantis Direktyvos [2001/18] II priede nustatytais principais bei jo išvadomis, arba, jei leidimas išleisti į rinką GMO išduotas pagal Direktyvos [2001/18] C dalies [kurią sudaro 12–24 straipsniai] nuostatas, – sprendimo išduoti leidimą kopija;

b) poveikio aplinkai monitoringo planas, atitinkantis Direktyvos [2001/18] VII priedo nuostatas, įskaitant pasiūlymą dėl jo trukmės; ši trukmė gali skirtis nuo pritarimui [leidimui] pasiūlyto laikotarpio.

Tokiu atveju Direktyvos [2001/18] 13–24 straipsniai netaikomi."

19 20 straipsnyje „Esamų produktų statusas" numatyta:

„1. <...> produktai, kuriems taikomas šis skirsnis ir kurie iki šio reglamento taikymo teisėtai išleisti į Bendrijos rinką, gali būti ir toliau išleidžiami į rinką, naudojami ir perdirbami, jei atitinka šias sąlygas:

a) kalbant apie produktus, kuriems leidimai išduoti pagal Direktyvos [90/220] arba Direktyvos [2001/18] nuostatas, <...> už šių produktų išleidimą į rinką atsakingi operatoriai per šešis mėnesius nuo šio reglamento taikymo dienos nurodo Komisijai dieną, kurią jie pirmą kartą išleido produktą į rinką;

<...>

2. Kartu su šio straipsnio 1 dalyje nurodytu pranešimu pateikiama 17 straipsnio 3 ir 5 dalyse minėta informacija <...>.

<...>

4. Per devynerius metus nuo tos dienos, kai 1 dalies a punkte nurodyti produktai buvo pirmą kartą išleisti į rinką, bet jokiu būdu ne anksčiau kaip po trejų metų nuo šio reglamento taikymo dienos, už jų išleidimą į rinką atsakingi operatoriai remdamiesi 23 straipsnio nuostatomis pateikia paraišką, kuri taikoma *mutatis mutandis*.

<...>

5. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems produktams ir pašarams, kurių sudėtyje yra minėtų produktų arba iš kurių tie pašarai pagaminti, *mutatis mutandis* taikomos šio reglamento, ypač jo 21, 22 ir 34 straipsnių, nuostatos.

<...>“

20 21 straipsnyje, 22 straipsnio 1 dalyje, 24–26 bei 29 straipsniuose numatytos specialios išsamios monitoringo, ženklinimo ir visuomenės informavimo nuostatos.

21 34 straipsnyje „Priemonės kilus pavojui“ nustatyta:

„Jei akivaizdu, kad produktai, kuriems leidimai išduoti remiantis šio reglamento nuostatomis, gali kelti rimtą pavojų žmonių, gyvūnų sveikatai ar aplinkai <...>, Reglamento [Nr. 178/2002] 53 ir 54 straipsniuose numatyta tvarka imamasi priemonių.“

Reglamentas Nr. 178/2002

22 Reglamento Nr. 178/2002 53 straipsnis „Bendrijos kilmės arba iš trečiųjų šalių importuojamam maistui ir pašarams taikomos padarinių likvidavimo [skubios] priemonės“ suformuluotas taip:

„1. Kai yra akivaizdu, kad Bendrijos kilmės arba iš trečiųjų šalių importuoti pašarai gali kelti rimtą pavojų žmonių bei gyvūnų sveikatai ar aplinkai ir kad šio pavojaus konkrečios valstybės narės (valstybių narių) taikytomis priemonėmis sėkmingai išvengti neįmanoma, Komisija <...> atsižvelgdama į padėties sudėtingumą, savo iniciatyva arba valstybės narės prašymu nedelsdama priima vieną arba kelias iš toliau nurodytų priemonių:

[atitinkamų pašarų pateikimo į rinką, jų importo iš trečiųjų šalių, jų vartojimo sustabdymas, specialių reikalavimų šiems pašarams nustatymas arba ėmimasis kitų tinkamų priemonių].

2. Tačiau, susidarius nepaprastajai padėčiai, Komisija, pasitarusi su valstybe nare (valstybėmis narėmis) ir informavusi kitas valstybes nares, gali laikinai priimti šio straipsnio 1 dalyje numatytas priemones.

58 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka kuo greičiau, bet ne daugiau kaip per 10 dienų, priimtos priemonės patvirtinamos, iš dalies pakeičiamos, atšaukiamos arba išplečiamos [pratęsiamas jų taikymas], o Komisijos sprendimo motyvai nedelsiant paskelbiami viešai."

23 To paties reglamento 54 straipsnyje „Kitos padarinių likvidavimo [skubios] priemonės" įtvirtinta:

„1. Jei valstybė narė oficialiai informuoja Komisiją apie būtinybę imtis padarinių likvidavimo [skubių] priemonių ir jei Komisija nesiėmė 53 straipsnyje nurodytų priemonių, valstybė narė gali imtis laikinų apsaugos priemonių. Apie tai ji nedelsdama praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai.

2. Per dešimt darbo dienų Komisija pateikia šį klausimą svarstyti [Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatiniam komitetui], kad šis išplėstų [pratęstų], iš dalies pakeistų arba panaikintų nacionalines laikinąsias apsaugos priemones.

3. Nacionalines laikinąsias apsaugos priemones valstybė narė gali taikyti tol, kol bus priimtos Bendrijos priemonės."

Nacionalinė teisė

24 Prancūzijos aplinkos kodekso, galiojusio iki 2008 m. birželio 27 d., L 535-2 straipsnyje įtvirtinta:

„I. Kiekvienu atveju, kai tai pateisinama atsižvelgiant į naujai atliktą rizikos, kurią [GMO] buvimas gali kelti visuomenės sveikatai ar aplinkai, vertinimą, administracinė valdžios institucija leidimą turinčio asmens ar [GMO] turinčių asmenų sąskaita gali:

1. Sustabdyti leidimo galiojimą, kol bus gauta daugiau informacijos, ir prireikus nurodyti pašalinti produktus iš prekybos arba uždrausti jų naudojimą.

2. Pakeisti apgalvoto išleidimo sąlygas.

3. Atšaukti leidimą.

4. Nurodyti sunaikinti [GMO] ir, jei leidimą ar tokius produktus turintis asmuo šio nurodymo nevykdo, pati juos sunaikinti.

II. Išskyrus neatidėliotinus atvejus, šių priemonių galima imtis tik tada, kai leidimą turinčiam asmeniui buvo suteikta galimybė pateikti savo pastabas.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

25 *Monsanto Europe* prašymu 1998 m. balandžio 22 d. sprendimu dėl genetiškai modifikuotų kukurūzų (*Zea mays* L. linija MON 810) pateikimo į rinką pagal Tarybos direktyvą 90/220 (OL L 131, p. 32) Komisija, remdamasi Direktyva 90/220 leido pateikti į rinką MON 810 kukurūzus.

26 Įgyvendindamas šio sprendimo 1 straipsnį ir laikydamasis Direktyvos 90/220 13 straipsnio nuostatų žemės ūkio ir žuvininkystės ministras 1998 m. rugpjūčio 3 d. potvarkiu, kuriame išdėstytas jo rašytinis sutikimas, kaip to reikalaujama pagal Direktyvos [90/220] 13 straipsnio 4 dalį, 1998 m. balandžio 22 d. sprendimus 98/293/EB ir 98/294/EB dėl genetiškai modifikuotų kukurūzų (*Zea mays* L. T 25 ir MON 810) pateikimo į rinką (JORF, 1998 m. rugpjūčio 5 d., p. 11985), davė savo rašytinį sutikimą dėl šio pateikimo į rinką.

27 2004 m. liepos 11 d. remdamasi Reglamento Nr. 1829/2003 20 straipsnio 1 dalies a punktu *Monsanto Europe* pranešė Komisijai apie MON 810 kukurūzus kaip apie „esamą produktą".

28 Iki 2006 m. spalio 17 d. ji nepateikė kompetentingai nacionalinei valdžios institucijai pranešimo pagal Direktyvos 2001/18 17 straipsnio 2 dalį.

29 2007 m. gegužės 4 d. ji prašė atnaujinti leidimą pateikti į rinką MON 810 kukurūzus pagal Reglamento 1829/2003 20 straipsnio 4 dalį.

30 2007 m. gruodžio 5 d. potvarkiu, kuriuo sustabdomas leidimas parduoti ir naudoti kukurūzų MON 810 sėklas (JORF, 2007 m. gruodžio 6 d., p. 19748), žemės ūkio ir žuvininkystės ministras, bendrai nurodydamas tik Žemės ūkio kodeksą ir Aplinkos kodeksą, sustabdė leidimo parduoti galutiniam vartotojui ir naudoti MON 810

kukurūzų sėklas nacionalinėje teritorijoje galiojimą, kol bus paskelbtas GMO įstatymas, vėliausiai iki 2008 m. vasario 9 d.

31 2008 m. vasario 6 d. *Monsanto*, *Monsanto Agriculture France*, *Monsanto International* ir *Monsanto Technology* pateikė *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) ieškinį dėl šio potvarkio panaikinimo.

32 2008 m. vasario 7 d. potvarkiu, kuriuo sustabdomas genetiškai modifikuotų kukurūzų sėklų veislių (*Zea mays* L. linija MON 810) kultivavimas (JORF, 2008 m. vasario 9 d., p. 2462), žemės ūkio ir žuvininkystės ministras, nurodydamas Direktyvos 2001/18 23 straipsnį, Reglamentą Nr. 1829/2003 bei Aplinkos kodekso L. 535-2 straipsnį, uždraudė nacionalinėje teritorijoje „kultivuoti siekiant pateikti į rinką kukurūzų sėklų veisles, išvestas iš genetiškai modifikuotų kukurūzų linijos MON 810", kol bus priimtas sprendimas dėl prašymo atnaujinti leidimą dėl šio organizmo pateikimo į rinką.

33 2008 m. vasario 13 d. potvarkiu, kuriuo pakeičiamas 2008 m. vasario 7 d. potvarkis, sustabdantis genetiškai modifikuotų kukurūzų sėklų veislių kultivavimą (*Zea mays* L. linija MON 810) (JORF, 2008 m. vasario 19 d., p. 3004), žemės ūkio ir žuvininkystės ministras panaikino 2008 m. vasario 7 d. potvarkyje esamą formuluotę „siekiant pateikti į rinką".

34 2008 m. vasario 12 d. Prancūzijos valdžios institucijos, pranešdamos apie 2008 m. vasario 7 d. potvarkį Komisijai, įvardijo jį kaip „skubią priemonę" pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį. Šiame pranešime jos pažymėjo, jog būtina imtis skubių priemonių, kad būtų sustabdytas kukurūzų MON 810 kultivavimas, taikant kartu Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį ir Reglamento Nr. 178/2002 53 ir 54 straipsnius.

35 2008 m. vasario 20 d. pranešdamos Komisijai apie 2008 m. vasario 13 d. potvarkį Prancūzijos valdžios institucijos nurodė, jog šis potvarkis priimtas pagal Direktyvos 2001/18 23 straipsnį.

36 2008 m. vasario 20, 21 ir 25 d. *Monsanto*, *Monsanto Agriculture France, Monsanto International*, *Monsanto Technology*, *Monsanto Europe* ir kitos ieškovės *Conseil d'État* pateikė ieškinius dėl 2008 m. vasario 7 d. potvarkio, pakeisto 2008 m. vasario 13 d. potvarkiu, panaikinimo.

37 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, jog ieškovės tvirtina, kad kukurūzams MON 810, kurie yra genetiškai modifikuota kukurūzų veislė, naudojama pašarams, taikomos tik Reglamento Nr. 1829/2003 nuostatos, todėl žemės ūkio ir žuvininkystės ministras neturėjo kompetencijos priimti ginčijamų potvarkių ir imtis skubios priemonės, kurią galėjo taikyti tik Komisija, ir bet kuriuo atveju padarė teisės klaidą, remdamasis Direktyvos 2001/18 23 straipsniu ir jį į vidaus teisę perkeliančiu Aplinkos kodekso L. 535-2 straipsniu.

38 Tokiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir visose nagrinėjamose bylose pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Kai genetiškai modifikuotas organizmas – pašarai – buvo pateiktas į rinką iki Reglamento [Nr. 1829/2003] paskelbimo ir šis leidimas pagal šio reglamento 20 straipsnio nuostatas liko galioti, kol nepriimtas sprendimas dėl prašymo suteikti naują leidimą, kuris turi būti pateiktas taikant šį reglamentą, ar nagrinėjamas produktas laikytinas vienu iš direktyvos [2001/18] <…> 12 straipsnio nuostatose nurodytų produktų, ir ar tokiu atveju šiam [GMO], kiek tai susiję su

skubiomis priemonėmis, kurių galima imtis jau suteikus leidimą pateikti į rinką, taikomas tik Reglamento [Nr. 1829/2003] 34 straipsnis, ar, atvirkščiai, tokių priemonių valstybė narė gali imtis remdamasi direktyvos [2001/18] 23 straipsniu ir jį perkeliančiomis nacionalinės teisės nuostatomis?

2. Tuo atveju, jei skubių priemonių galima imtis tik pagal Reglamento [Nr. 1829/2003] 34 straipsnio nuostatas, ar valstybės narės valdžios institucijos [gali imtis tokios priemonės, kaip antai nurodytoji ginčijamame 2007 m. gruodžio 5 d. potvarkyje (pirmasis ieškinys dėl panaikinimo) ir 2008 m. vasario 7 d. potvarkyje (10 kitų ieškinių), pakeistame 2008 m. vasario 13 d. potvarkiu], siekdamos išvengti Reglamento [Nr. 178/2002] 53 straipsnyje nurodyto pavojaus, ir kokiomis sąlygomis, ar taikydamos laikinąsias apsaugos priemones, kurių valstybė narė gali imtis pagal šio reglamento 54 straipsnį?

3. Tuo atveju, jei valstybės narės valdžios institucijos gali imtis priemonių remdamosi Direktyvos 2001/18 23 straipsniu arba Reglamento [Nr. 1829/2003] 34 straipsniu, ar abiem šiais teisiniais pagrindais nagrinėjant ieškinį, ypač atsižvelgiant į atsargumo principą, kyla klausimas, kokio lygio reikalavimas įtvirtintas atitinkamai direktyvos 23 straipsnio nuostatose, pagal kurias valstybė narė gali imtis skubių priemonių, pavyzdžiui, laikinai sustabdyti tokio produkto naudojimą, su sąlyga, kad turi „svarbių priežasčių manyti, jog GMO <…> kelia riziką <…> aplinkai“, ir reglamento 34 straipsnio nuostatose, pagal kurias tokios priemonės galima imtis, jei akivaizdu, kad produktas „gali <…> kelti rimtą pavojų <…> aplinkai“, nustatant pavojų, vertinant jo tikimybę ir padarinius?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

39 Primintina, kad kukurūzų veislių sėkloms, kaip antai nagrinėjamoms pagrindinėje byloje, taikoma Direktyva 2002/53 pagal jos 1 straipsnio 1 dalį, skaitomą kartu su 1966 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 66/402/EEB dėl prekybos javų sėkla (OL L 125, 1966, p. 2309; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 1 t., p. 66), paskutinį kartą pakeistos 2009 m. birželio 26 d. Komisijos direktyva 2009/74/EB (OL L 166, p. 40), 2 straipsnio 1 dalies A skirsniu.

40 Pagal Direktyvos 2002/53 16 straipsnio 1 dalį valstybės narės užtikrina, kad nuo paskelbimo bendrajame žemės ūkio augalų veislių kataloge, numatytame šios direktyvos 17 straipsnyje, veislių, kurioms leidimas išduotas laikantis šios direktyvos nuostatų ar šią direktyvą atitinkančių principų, sėkloms negalioja jokie prekybos apribojimai, taikomi pačiai veislei, išskyrus atvejus, kai remiamasi Direktyvos 2002/53 16 straipsnio 2 dalyje ar 18 straipsnyje numatytomis išimtimis (šiuo klausimu žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Lenkiją*, C-165/08, Rink. p. I-6843, 62 punktą).

41 Pažymėtina, kad atitinkama valstybė narė pagrindinėje byloje nesirėmė Direktyvos 2002/53 16 straipsnio 2 dalimi ar 18 straipsniu, kad jai būtų leista uždrausti kukurūzų MON 810 sėklas laikantis minėtų nuostatų sąlygų.

42 Atsižvelgiant į tai atsakymai į šiuos prejudicinius klausimus nepažeidžia Direktyvos 2002/53.

Dėl pirmojo klausimo

43 Pirmasis klausimas susijęs su sąlygomis, kuriomis valstybė narė gali priimti sprendimą sustabdyti ar laikinai uždrausti „esamą produktą“, kaip numatyta Reglamento Nr. 1829/2003 20 straipsnyje, kuriam leidimas išduotas pagal Direktyvą 90/220, panaikintą ir pakeistą Direktyva 2001/18.

44 Jame iškeliama tokio sprendimo teisinio pagrindo problema.

45 Austrijos vyriausybė teigia, kad *Monsanto* apie kukurūzus MON 810 pranešė kaip apie esamą produktą, skirtą naudoti pašaruose ir maiste, o ne kaip sėklas. Todėl ji abejoja, kad pasibaigus pranešimo apie esamus produktus terminui nagrinėjamas produktas laikytinas teisėtai patiektu į rinką kaip sėklos.

46 Taigi pirmiausia reikia išnagrinėti, ar ši nuostata taikytina GMO sėklų naudojimui, kai apie šiuos GMO pranešta pagal Reglamento Nr. 1829/2003 20 straipsnį.

47 Reglamentu Nr. 1829/2003 įgyvendinama Direktyvos 2001/18 12 straipsnio 3 dalis.

48 Aišku, kad *Monsanto* apie kukurūzus MON 810 nepranešė pagal Direktyvos 2001/18 17 straipsnio 2 dalį iki šiame straipsnyje numatyto termino pabaigos, t. y. 2006 m. spalio 17 d.

49 Taip pat aišku, kad *Monsant*o pranešė apie šiuos kukurūzus pagal Reglamento Nr. 1829/2003 20 straipsnio 1 dalį kaip apie „esamą produktą“, kuriam taikomas šio reglamento III skyriaus 1 skirsnis.

50 Iš šio reglamento 34 konstatuojamosios dalies ir, kiek tai susiję su pašarais, iš 16 straipsnio 7 dalies bei 18 straipsnio 3 dalies c punkto matyti, jog GMO, kaip sėklų, naudojimui taikomas tokiems GMO šiame reglamente nurodytas leidimų išdavimas, nepažeidžiant Direktyvos 2002/53.

51 Dėl esamų produktų kyla klausimas, ar Reglamento 1829/2003 20 straipsnis, kuriame numatyta, kad „produktai, kuriems taikomas [1] skirsnis <...> gali būti ir toliau išleidžiami į rinką, naudojami ir perdirbami“, jei atitinka šiame straipsnyje nurodytas sąlygas, taip pat taikytinas pagal šį straipsnį GMO sėklų naudojimui, kai apie šiuos GMO pranešta kaip apie esamus produktus.

52 Šiuo klausimu pakanka priminti, jog produktai, apie kuriuos pranešta pagal Reglamento 1829/2003 20 straipsnio 1 dalį, turi patekti į šio reglamento III skyriaus 1 skirsnį, o iš jo 15 straipsnio 1 dalies matyti, jog šis skirsnis taikomas „GMO, kurie naudojami kaip pašarai“.

53 Remiantis to paties reglamento 2 straipsnio 9 punktu, ši sąvoka apima „GMO, kuris gali būti vartojamas <...> kaip žaliava pašarams gaminti“, t. y. ją galima taikyti ir sėkloms.

54 Taigi GMO sėklos patenka į Reglamento Nr. 1829/2003 III skyriaus 1 skirsnį ir joms konkrečiai gali būti taikoma jo 20 straipsnio 1 dalis.

55 Kadangi šioje nuostatoje leidžiama ir toliau naudoti joje numatytus produktus, ji apima ir produktų, apie kuriuos buvo pranešta, sėklų naudojimą.

56 Todėl nacionalinis teismas turi patikrinti, ar apie produktus, kaip antai kukurūzus MON 810, kuriems kaip kultivuoti skirtoms sėkloms pagal Direktyvą 90/220 išduotas leidimas, tikrai buvo pranešta pagal Reglamento 1829/2003 20 straipsnio 1 dalį.

57 Baigdamas dėstyti šias preliminarias pastabas Teisingumo Teismas nusprendžia, jog Reglamente Nr. 1829/2003 pakankamai informacijos, kad būtų galima pateikti išaiškinimą ir atsakyti į pirmąjį klausimą, nesant reikalo atskirai aiškinti Direktyvos 2001/18 12 straipsnio.

58 Atsižvelgiant į tai reikia nuspręsti, jog pirmajame klausime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokiomis, kaip antai pagrindinės bylos, aplinkybėmis GMO – kukurūzams MON 810, kuriems pagal Direktyvą 90/220 būtent kaip kultivuoti skirtoms sėkloms išduotas leidimas ir apie kuriuos kaip apie esamus produktus buvo pranešta laikantis Reglamento 1829/2003 20 straipsnyje numatytų sąlygų ir dėl kurių vėliau kreiptasi su prašymu atnaujinti leidimą, kuris šiuo metu nagrinėjamas, valstybė narė gali taikyti sustabdymo arba laikino draudimo naudoti ar pateikti į rinką priemones remdamasi Direktyvos 2001/18 23 straipsniu, ar tokių priemonių gali būti imamasi pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį.

59 Tam primintina, kad Reglamento 1829/2003 20 straipsnio 5 dalyje numatyta, jog „1 dalyje nurodytiems produktams ir pašarams <...> *mutatis mutandis* taikomos šio reglamento, ypač jo 21, 22 ir 34 straipsnių, nuostatos“.

60 Šioje formuluotėje aiškiai kalbama apie Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnio taikymą.

61 Be to, joje nurodyta, kad esamam produktui taikomos kitos šio reglamento nuostatos, būtent jo 17 straipsnio 5 dalis, kurios pirmos pastraipos a ir b punktuose kalbama apie įvairios su produktu susijusios informacijos pateikimą, o antroje pastraipoje numatyta, kad „tokiu atveju Direktyvos [2001/18] 13–24 straipsniai netaikomi".

62 Taigi iš kartu skaitomų Reglamento Nr. 1829/2003 20 straipsnio 5 dalies ir 17 straipsnio 5 dalies galima daryti išvadą, jog kai 17 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta informacija pateikta kartu su pranešimu apie esamą produktą, Direktyvos 2001/18 23 straipsnis netaikomas.

63 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad tokiomis, kaip antai pagrindinės bylos, aplinkybėmis GMO – kukurūzams MON 810, kuriems pagal Direktyvą 90/220 būtent kaip kultivuoti skirtoms sėkloms išduotas leidimas ir apie kuriuos kaip apie esamus produktus buvo pranešta laikantis Reglamento 1829/2003 20 straipsnyje numatytų sąlygų ir dėl kurių vėliau kreiptasi su prašymu atnaujinti leidimą, kuris šiuo metu nagrinėjamas, valstybė narė negali taikyti sustabdymo arba laikino draudimo naudoti ar pateikti į rinką priemonių remdamasi Direktyvos 2001/18 23 straipsniu, tačiau tokių priemonių gali būti imamasi pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį.

Dėl antrojo klausimo

64 Pateikdamas antrąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsniu valstybei narei leidžiama imtis skubių priemonių tokiomis aplinkybėmis, kurios nagrinėjamos pagrindinėje byloje.

65 2007 m. gruodžio 5 d. potvarkis ir 2008 m. vasario 7 d. potvarkis, kurio formuluotė pakeista 2008 m. vasario 13 d. potvarkiu, *Journal officiel de la République française* paskelbti atitinkamai 2007 m. gruodžio 6 d., 2008 m. vasario 9 d. ir 2008 m. vasario 19 d. Prancūzijos vyriausybės teigimu, apie šiuos potvarkius Komisijai pranešta atitinkamai 2008 m. vasario 9, 12 ir 20 d. Šį teiginį turi patikrinti nacionalinis teismas.

66 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnio formuluotės, šiame straipsnyje, viena vertus, nustatytos esminės sąlygos, pagal kurias produktui, kuriam leidimas išduotas remiantis šiuo reglamentu ar į jį atsižvelgiant, gali būti taikomos skubios priemonės, o kita vertus, dėl šių priemonių priėmimo sąlygų nukreipiama į „Reglamento [Nr. 178/2002] 53 ir 54 straipsniuose numatytą tvarką“.

67 Pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį priimant skubias priemones netaikomos Reglamento Nr. 178/2002 53 straipsnyje numatytos esminės sąlygos.

68 Be to, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 178/2002 53 straipsnis susijęs su skubiomis priemonėmis, kurių gali imtis Komisija, nes priemonių, kurių gali imtis valstybės narės, priėmimo tvarka įtvirtinta šio reglamento 54 straipsnyje.

69 Taigi valstybė narė, norėdama imtis skubių priemonių pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį, turi laikytis ne tik šiame straipsnyje numatytų esminių sąlygų, bet ir Reglamento Nr. 178/2002 54 straipsnyje numatytų procedūros sąlygų.

70 Šios sąlygos nurodytos 54 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią valstybės narės turi „oficialiai“ informuoti Komisiją apie būtinybę imtis skubių priemonių, ir tuo atveju, kai

Komisija nesiėmė Reglamento Nr. 178/2002 53 straipsnyje nurodytų priemonių, jos „nedelsdamos“ praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie priimtas laikinąsias apsaugos priemones.

71 Šios sąlygos aiškintinos atsižvelgiant į šios nuostatos formuluotę, į Reglamento Nr. 1829/2003 tikslus bei į atsargumo principą, siekiant užtikrinti aukštą žmonių gyvenimo ir sveikatos apsaugos lygį, kartu stengiantis garantuoti saugaus ir sveiko maisto bei pašarų laisvą judėjimą, kuris yra pagrindinis vidaus rinkos aspektas (pagal analogiją žr. 2000 m. kovo 21 d. Sprendimo *Greenpeace France ir kt.*, C-6/99, Rink. p. I-1651, 44 punktą ir 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Monsanto Agricoltura Italia ir kt.*, C-236/01, Rink. p. I-8105, 110 punktą).

72 Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad nors Reglamento Nr. 178/2002 54 straipsnio 1 dalimi nenumatytas terminas, per kurį reikia informuoti Komisiją, patikslinimas, jog atitinkama valstybė narė „nedelsdama“ praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie priimtas skubias priemones ir aplinkybė, kad Komisija per dešimt darbo dienų turi pradėti šio reglamento 58 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą, reiškia, jog atitinkama valstybė narė Komisiją apie būtinybę imtis skubių priemonių ir prireikus apie priimtų priemonių turinį turi informuoti kuo greičiau.

73 Todėl, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės veiksmų skubą ir Reglamentu Nr. 1829/2003 siekiamą visuomenės sveikatos apsaugos tikslą, Reglamento Nr. 178/2002 54 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją, kaip ir pagal Direktyvos 2001/18 23 straipsnį, skubos atveju šioje dalyje numatyta informacija Komisijai perduodama vėliausiai tuo pačiu metu, kai ši valstybė narė imasi skubių priemonių.

74 Taigi į antrąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti, jog pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį valstybei narei skubių priemonių leidžiama imtis tik laikantis Reglamento Nr. 178/2002 54 straipsnyje nustatytų procedūros sąlygų, o nacionalinis teismas turi patikrinti, ar jų buvo laikomasi.

Dėl trečiojo klausimo

75 Pateikdamas trečiąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, kokio lygio reikalavimas Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsniu nustatytas valstybėms narėms, ketinančioms imtis skubių priemonių, atsižvelgiant į tai, jog pagal jį tokių priemonių galima imtis, jei „akivaizdu“, kad situacija gali kelti „rimtą pavojų“ žmonių ir gyvūnų sveikatai ar aplinkai.

76 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog sąvokos „akivaizdu“ ir „rimtas pavojus“ turi būti suprastos kaip reiškiančios didelę riziką, dėl kurios kyla akivaizdi grėsmė žmonių ir gyvūnų sveikatai ar aplinkai. Ši rizika nustatoma remiantis nauja informacija, pagrįsta patikimomis mokslo žiniomis.

77 Iš tiesų remiantis Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsniu priimtų apsaugos priemonių negalima tinkamai pateisinti vien hipotetine pavojaus buvimo galimybe, pagrįsta nepatikrintomis mokslinėmis prielaidomis. Atvirkščiai, tokių apsaugos priemonių, nepaisant jų laikino ir prevencinio pobūdžio, galima imtis tik remiantis įmanomai išsamiausiu pavojaus įvertinimu, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, patvirtinančias priemonių būtinumą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Monsanto Agricoltura Italia ir kt.* 106 ir 107 punktus).

78 Svarbu pažymėti, kad, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1829/2003 struktūrą ir tikslą išvengti dirbtinių skirtumų vertinant rimtą pavojų, tik Komisija ir Taryba yra paskutinės instancijos, galinčios vertinti ir valdyti rimtą ir akivaizdų pavojų prižiūrint Sąjungos Teisingumo Teismui.

79 Iš to darytina išvada, kad kai valstybės narės imasi šio reglamento 34 straipsnyje numatytų skubių priemonių ir jas įgyvendina, jei Sąjungos lygiu nėra priimtas joks sprendimas šiuo klausimu, nacionaliniai teismai, kurių prašoma patikrinti tokių nacionalinių priemonių teisėtumą, turi kompetenciją įvertinti, ar tokios priemonės teisėtos atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnyje įtvirtintas esmines sąlygas ir Reglamento Nr. 178/2002 54 straipsnyje įtvirtintas procedūros sąlygas. Teisingumo Teismas gali užtikrinti Sąjungos teisės vienodą taikymą pagal prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą, nes jei nacionalinis teismas abejoja dėl Sąjungos teisės nuostatos aiškinimo, jis gali arba privalo pagal SESV 267 straipsnio antrą ir trečią pastraipas pateikti prejudicinį klausimą Teisingumo Teismui (pagal analogiją žr. 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading*, C-375/07, Rink. p. I-8691, 63 ir 67 punktus).

80 Atvirkščiai, jei Komisija kreipėsi į Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatinį komitetą ir sprendimas priimtas Sąjungos lygiu, jame pateikti teisės ar fakto vertinimai dėl konkretaus atvejo pagal SESV 288 straipsnį privalomi visoms valstybės narės, kuriai skirtas toks sprendimas, institucijoms, taip pat jos teismams, į kuriuos kreiptasi dėl nacionaliniu lygiu priimtų priemonių teisėtumo įvertinimo (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading* 64 punktą).

81 Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, jog remiantis Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsniu valstybėms narėms, ketinančioms imtis skubių priemonių, numatytas reikalavimas be skubos nustatyti situaciją, dėl kurios gali atsirasti rimtas pavojus, keliantis akivaizdžią grėsmę žmonių ir gyvūnų sveikatai ar aplinkai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

82 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Tokiomis, kaip antai pagrindinės bylos, aplinkybėmis genetiškai modifikuotiems organizmams – kukurūzams MON 810, kuriems pagal 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyvą 90/220/EEB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką būtent kaip kultivuoti skirtoms sėkloms išduotas leidimas ir apie kuriuos kaip apie esamus produktus buvo pranešta laikantis 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų 20 straipsnyje numatytų sąlygų bei dėl kurių vėliau kreiptasi su prašymu atnaujinti leidimą, kuris šiuo metu nagrinėjamas, valstybė narė negali taikyti sustabdymo ar laikino draudimo naudoti ar pateikti į rinką priemonių remdamasi 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinančios Direktyvą 90/220, 23 straipsniu, tačiau tokių priemonių gali būti imamasi pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį.

2. Pagal Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsnį valstybei narei skubių priemonių leidžiama imtis tik laikantis 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės

aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, 54 straipsnyje nustatytų procedūros sąlygų, o nacionalinis teismas turi patikrinti, ar jų buvo laikomasi.

3. Remiantis Reglamento Nr. 1829/2003 34 straipsniu valstybėms narėms, ketinančioms imtis skubių priemonių, numatytas reikalavimas be skubos nustatyti situaciją, dėl kurios gali atsirasti rimtas pavojus, keliantis akivaizdžią grėsmę žmonių ir gyvūnų sveikatai ar aplinkai.

Parašai.